

VERTROUWELIJK

# MAANDOVERZICHT

No. **6** 1972

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S TV E R T R O U W E L I J K

(Maandoverzicht no. 6 - 1972)

(Tijdvak van 1-6-1972 t/m 30-6-1972)

No. 1.097.202

	blz.
Arabisch Terrorisme	1
De onderlinge verhoudingen tussen de CPN, de CPSU en de pro-Russische dissidente communisten	6
Waarheidfeest 1972	11
Organisatie van het partijbestuur	12
De CPN en de stakingsactie bij de N.V.PELGER	13
De CPN op sociaal-economisch terrein	15
Het vijfde congres van de BWA	17
Nederlandse deelname aan de communistische voorbereiding van een conferentie voor Europese Veiligheid en Samenwer- king	21
Achtergrond en betekenis van het bezoek van de Spaanse CP aan China	24

ARABISCHE TERRORISME

Inleiding

De laatste tijd wordt West-Europa (ook Nederland) vaak geconfronteerd met acties gepleegd door Palestijnse verzetsstrijders. Deze acties richten zich tegenwoordig niet alleen meer op Israëliische objecten c.q. personen, doch ook op objecten en personen uit landen die sympathiek staan ten opzichte van Israël.

De belangrijkste, ook buiten het Midden-Oosten tegen Israël en andere "kapitalistische" landen opererende, Palestijnse verzetsorganisaties zijn:

- El Fatah;
- het Volksfront voor de bevrijding van Palestina (PFLP);
- een van het PFLP afgescheiden groep, nl. PFLP - G.C. (= General Command);
- Black September.

Deze groeperingen worden hieronder afzonderlijk nader toegelicht.

El Fatah (leider: Yassir ARAFAT)

Is verreweg de belangrijkste Palestijnse verzetsorganisatie. Doel van El Fatah is: de stichting van een niet-seculaire, democratisch geregeerde staat PALESTINA, waarin Moslims, Joden en Christenen gelijk berechtigd zijn. El Fatah wijst daarom de marxistisch-leninistische stellingname van de PFLP af. Haar terreuracties strekten zich aanvankelijk dan ook niet verder uit dan tot Israël en, na 1967, tot de door Israël bezette gebieden. Aangezien het PFLP door zijn terreuracties in Europa snel sympathie onder de Palestijnen en daardoor vrij veel nieuwe leden won, breidde El Fatah haar operatieterrein eveneens tot buiten het Midden-Oosten uit. Zij claimde toen - voor zover bekend voor de eerste keer - de verantwoordelijkheid voor de aanslag op GULF OIL van 14 op 15 maart 1971 te Rotterdam. ARAFAT heeft onder meer een goede relatie opgebouwd met de in Algiers gevestigde Black-Panther groepering. Verwacht moet worden, dat El Fatah in de toekomst meer aanslagen buiten het Midden-Oosten zal gaan plegen. El Fatah heeft vertegenwoordigers in vele landen van Europa.

PFLP (leider: George HABASH)

In tegenstelling tot El Fatah voert deze organisatie een strijd voor een "socialistische" staat. Haar terreuracties, die zich vaak kenmerken door een uitstekende planning, zijn gericht zowel tegen zuiver Israëlië- als tegen andere, zgn. "kapitalistische" objecten. Tot de meest bekende acties van de PFLP behoren de kaping in 1969 en 1970 van een aantal vliegtuigen; bomaanslagen tegen de Israëliëse Ambassades in Bonn en Den Haag in 1969, uitgevoerd door leden van het HO-CHI-MINH-jeugdlegioen van de PFLP; en de op 31 mei 1972 door drie Japanners op het vliegveld van Tel-Aviv aangerichte slachting.

Behalve steunpunten in enkele grote plaatsen in Frankrijk heeft het PFLP - voor zover bekend - geen vertegenwoordigers in West-Europese landen.

De scheiding tussen El Fatah en PFLP moet voor wat betreft de terreuracties in Europa niet al te stringent worden opgevat. De bekende - momenteel in Israël gevangen zittende - Française Evelyne BARGE heeft haar medewerking verleend zowel aan de PFLP-vliegtuigkaping op 6 september 1970 als aan de door El Fatah geclaimde aanslag op GULF-OIL van 14 op 15 maart 1971 te Rotterdam.

PFLP - G.C. (leider: Ahmed JIBRILL of JABRILL)

Deze organisatie staat bekend om het vrij hoge technische niveau van haar operaties. Zo werden in februari 1970 aanslagen gepleegd op een Swissair- en een Austrian Airways toestel door middel van als postpakketten verzonden barometrische bommen. In het geval van het Swissair-toestel had dit tot gevolg, dat het neerstortte, waarbij alle 47 inzittenden om het leven kwamen. Het toestel van Austrian Airways kwam er met een geslaagde noodlanding van af.

Black September

Deze organisatie werd opgericht - naar alle waarschijnlijkheid door leidende figuren uit de Jihad El Rasd (de inlichtingendienst van El Fatah)- naar aanleiding van het optreden van Koning HUSSEIN in september 1970 tegen de Palestijnse commando's en verzetsstrijders. Zij voerde in november 1971 in Cairo de moord uit op de Jordaanse premier Wasfi TELL, uit wraak voor de dood van één harer leiders in

Jordanië.

Zij pleegde eveneens de aanslagen op de Jordaanse Ambassadeur in Londen en de Jordaanse Ambassade te Bern in december 1971, als onderdeel van de poging het Hashemietische regiem in Jordanië omver te werpen.

Tevens claimde zij de verantwoordelijkheid voor de sabotagedaden in februari 1972 te Hamburg en van de Compressorstations van de Nederl. Gasunie te Ommen en te Ravenstein; de moord op de vijf Jordaniërs in een pension in Brühl (W.Dld.) en de kaping van het Sabena-toestel op 8 mei 1972 naar het vliegveld van Tel Aviv.

Situatie in Nederland

De vertegenwoordiger van El Fatah in Nederland is de heer Mahmoud Salim RABBANI, honorair consul van Koeweit in Den Haag. Hij tracht de publieke opinie hier te lande ten gunste van de Palestijnse zaak te beïnvloeden door het houden van lezingen, teach-in's e.d. voor scholieren en studenten. RABBANI onderhoudt ook contact met vertegenwoordigers van publiciteitsmedia (krant, radio en T.V.). Hij bedient zich bij zijn politieke activiteiten o.m. van het Palestina Comité.

Onder de in Nederland verblijvende Arabieren (ca 25.000) zamelt RABBANI t.b.v. El Fatah fondsen in. Onder "Arabieren" in dit verband te verstaan onderdanen van de navolgende landen:

<u>Land</u>	<u>Aantal</u>	<u>Land</u>	<u>Aantal</u>
Marokko	21.000	Muscat en Oman	-
Saoedi-Arabië	2	Quatar	-
Tunesië	400	Soedan	76
Egypte	200	Syrië	13
Algerije	87		
Libanon	106		
Bahrein	-		
Irak	95		
Yemen	1		
Jordanië	89		
Koeweit	1		
Libië	12		

Marokkanen, Tunesiërs en Algerijnen bevinden zich voornamelijk in Nederland als gastarbeiders; de overigen als student, zakenman of in andere beroepen.

Arabishe studenten zijn voornamelijk geconcentreerd in Den Haag, Wageningen, Delft, Rotterdam en Enschede.

In het algemeen kan gesteld worden dat, behalve door de Palestijnen, de meest fanatieke steun aan de verzetsorganisaties geleverd wordt door de Algerijnen en de Libiërs.

In Nederland wordt steun verleend door Marokkanen, zowel in financieel als in ander opzicht.

Samenbundeling tot organisaties zoals West-Duitsland te zien geeft is - m.u.v. de recent opgerichte "Arab Students Association in the Netherlands" - tot dusver in Nederland niet gesignaleerd. Wel zijn er gezelligheidsverenigingen en andere trefpunten in de grote steden.

Terreur c.q. sabotagedaden in of m.b.t. Nederland

8 september 1969: Aanslag d.m.v. een handgranaat op de Israëliëische Ambassade te Den Haag.

6 september 1970: Mislukte poging tot kaping van een El-Al-toestel op weg van Schiphol naar New York. Daders waren Leila KHALED en Patrick Joseph ARGUELO alias Narcisco José DIAZ-FERNANDEZ. De laatste werd tijdens de poging gedood. De mislukking van deze poging is n.a.w. te danken aan de waakzaamheid van het El-Al balie-personeel.

6 september 1970: DIOP en GUYE (houders van Senegalese paspoorten) kaapt met vier anderen een PANAM-vliegtuig, op weg van Schiphol naar New York. Het gekaapte toestel werd na een tussenlanding in Beiroet naar Cairo gedirigeerd, waar het - nadat alle passagiers uitgestapt waren - werd opgeblazen.

De drie bovengenoemde terreuracties werden door het PFLP georganiseerd.

14 - 15 maart 1971: Aanslag op GULF OIL te Rotterdam.

Het gebeurde kon gereconstrueerd worden uit de verklaringen van een vrouwelijke medeplichtige, de Française Evelyne BARGE, die op 8-4-1971

in Israël werd gearresteerd. Uit haar verklaring bleek tevens, dat de terroristen bij de voorbereiding van hun operaties gebruik kunnen maken van steunpunten in Nederland.

De verantwoordelijkheid voor deze aanslag werd door El Fatah geclaimd.

28 augustus 1971: Een Nederlands meisje (in de pers aangeduid als "het bommenmeisje") vertrekt van Rome met een El-Al-toestel naar Israël met - zoals later bleek - een barometrische bom in een koffertje. Deze bom had in de lucht aan boord van het toestel moeten ontploffen. Door onbekende oorzaak explodeerde hij echter niet. Het koffertje zou zij voor een Arabier, met wie zij in Joegoslavië betrekkingen had aangeknoopt, naar "zijn moeder" in Israël brengen. Het adres van de moeder bleek niet te bestaan.

Gezien de overeenkomst van de uitvoering van de bom met die van de aanslagen op de Swissair- en Austrian Airways-toestellen, moet deze poging naar alle waarschijnlijkheid op het debet van PFLP - G.C. geboekt worden.

6 februari 1972: Aanslagen d.m.v. explosieven op de compressorstations van de Nederlandse Gasunie te Ommen en Ravenstein. De hiervoor gebruikte explosieven bleken identiek te zijn aan door Palestijnse terroristen en door het "bommenmeisje" gebruikte explosieven. De aanslagen op Ommen en Ravenstein werden - zoals reeds eerder gezegd - door Black September geclaimd.

Conclusie

Uit de reeks van aanslagen blijkt de belangstelling van het Palestijnse verzet voor Nederland. De plannen worden buitenslands gesmeed; de dader(s) komen - doorgaans met vervalste papieren - voor korte tijd naar Nederland en verdwijnen na de aanslag zo snel mogelijk weer naar het buitenland. Zij worden soms begeleid door Europese vrouwen, die meestal langs amoureuze weg gerecruteerd worden.

Bij hun operaties ondervinden de terroristen wel steun van h.t.l. verblijvende Arabieren c.q. Nederlanders. Deze steun bepaalt zich n.a.w. tot het verstrekken van informatie c.q. het verlenen van huisvesting.

Het is te verwachten dat ook in de toekomst dergelijke terreuren en sabotagedaden in Nederland of t.o.v. Nederland zullen plaatsvinden.

De onderlinge verhoudingen tussen de CPN, de CPSU en de pro-Russische dissidente communisten.

Terwijl de CPN-leiding in januari vrij snel reageerde op de aanval in het januari-nummer van het historisch Sowjet-tijdschrift "Woprosy Istorii KPSS", is een officiële reactie op de laatste stap die door de CPSU in het onderlinge conflict werd gedaan door de publicatie van een artikel in "Prawda" van 12 mei 1972, tot nu toe uitgebleven. Dat betekent echter niet dat de problematiek door de betrokken partijen voorlopig op de achtergrond geschoven zou zijn. De CPN blijkt haar politiek ten opzichte van de dissidente communisten in Nederland te hebben aangepast aan het zich toespitsende conflict met de CPSU; de dissidenten vragen zich af in hoeverre hun in het conflict een rol is toegedacht; de CPSU tenslotte lijkt eerst de CPN-reactie te willen afwachten alvorens eventuele verdere stappen te ondernemen.

De politiek van de CPN-leiding ten aanzien van de dissidente communisten was tot voor kort vrij ongenueanceerd. Alle communisten die in vroegere jaren om welke reden dan ook uit de CPN zijn gestoten en op enigerlei wijze nog van zich deden spreken, werden door de CPN afgeschilderd als partijvijanden, die bestreden dienden te worden. Van een stelselmatige bestrijding is echter nooit sprake geweest; slechts incidenteel werden bepaalde dissidenten in "De Waarheid" of in vergaderingen aan de kaak gesteld.

In die houding ten opzichte van de dissidenten heeft de CPN-leiding nu enige veranderingen gebracht. In de uiteenzettingen, die door partijleiders voor de districtsleidingen werden gehouden, wordt een onderscheid gemaakt tussen "partijvijanden" en personen die, al of niet als lid van de CPN, van een pro-Sowjet instelling blijf geven. De eerste categorie dient bij haar aanhang stelselmatig in discredit te worden gebracht; voorzover er zich onder hen nog partijleden bevinden dient aan dat partijlidmaatschap een einde te worden gemaakt.

In deze opzet past de uitgifte van een nieuw orgaan, "Notities" geheten, dat onder redactie staat van twee oudgedienden, de heren J. BRASSER en H. KLEUVER. In het eerste nummer, gedateerd mei 1972, wordt de bedoeling uiteengezet: "met behulp van deze onregelmatig verschijnende notities wat licht te geven op het duistere wereldje van anti-CPN intriganten". De zes pagina's van het eerste nummer zijn voor

het overige gewijd aan de uitgever van "Communistische Notities", F. BARUCH, wiens levensloop wordt ontrafeld en in een kwaad daglicht wordt geplaatst. "Notities" werd gedrukt in een oplage van 3000 exemplaren en vanuit Felix Meritis zowel aan CPN-leden als aan niet CPN-leden verzonden.

Ten aanzien van de tweede categorie, de Sowjetgezinden, dient volgens de instructies van de partijleiding tactisch gehandeld te worden; hun moet worden ontraden om via het reisbureau Vernu NV reizen naar de Sowjet-Unie te maken omdat zij daar aan anti-CPN propaganda worden blootgesteld en omdat middels dergelijke reizen partij-ondermijnende activiteiten in Nederland financieel worden gesteund. Met betrekking tot de Vereniging "Nederland-USSR", het belangrijkste organisatorische verband tussen de dissidente communisten en een essentiële factor in het geschil tussen CPN en CPSU, geldt als bijzondere richtlijn dat niet openlijk tegen de vereniging mag worden opgetreden; zelfs moet geprobeerd worden deze vereniging weer onder de hoede van de partij te brengen door betrouwbare partijleden in de afdelingsbesturen opgenomen te krijgen; CPN-leden, die tevens lid zijn van de vereniging, moeten er door overreding toe worden gebracht de partijrichtlijnen ten aanzien van de vereniging in praktijk te brengen. Ter ondersteuning van dit beleid zal de CPN de viering van de Oktoberrevolutie in ere herstellen; het is de partijleiding namelijk gebleken dat nogal wat partijgenoten de telkenjare door de Vereniging "Nederland-USSR" georganiseerde herdenkingsbijeenkomsten bezochten.

Aangenomen mag worden dat de CPSU de stappen, die zij tot nu toe in het conflict met de CPN heeft gedaan, niet zou hebben gezet als zij niet verwachtte daardoor in Nederland op den duur een gunstiger uitgangspunt te kunnen scheppen voor haar activiteiten dan tot dusver het geval geweest is. Dit betekent dat de huidige situatie, waarin de CPSU via de dissidenten - met name via de Vereniging "Nederland-USSR" - tot de Nederlandse samenleving toegang heeft, naar haar mening niet voldoende compensatie biedt voor het ontbreken van een loyale communistische partij. Die opvatting wordt aannemelijk wanneer men de resultaten beziet van alle inspanningen, die de CPSU en ook andere Oost-Europese partijen zich hebben getroost om zich een goed uitgangspunt voor beïnvloeding van de Nederlandse samenleving te verschaffen.

Weliswaar hebben de sterkere bemoeienissen van functionarissen van de Sowjet-Ambassade de Vereniging "Nederland-USSR" tot een vrij gewillig werktuig gemaakt, dat zijn activiteiten op cultureel terrein sinds de breuk met de CPN in 1967 aanzienlijk heeft weten uit te breiden, doch de vereniging lijkt niet over voldoende politieke inhoud te beschikken om alle vanuit Oost-Europa geïnspireerde activiteiten te kunnen bundelen. Bovendien verhinderen de tussen de dissidenten bestaande controversen de totstandkoming van een hechtsamenwerkingsband. Dergelijke controversen blijken ook te bestaan binnen de Vereniging "Nederland-USSR": de bemoeienis van met name de eerste secretaris van de Sowjet-Ambassade, GURYANOW met de vereniging, die onder meer resulteerde in wijzigingen in de samenstelling van het secretariaat, leidde tot spanningen in het Hoofdbestuur. Een aantal leden van het Hoofdbestuur meende - wellicht terecht - in de inmenging van de zijde van de Ambassade in de organisatorische aangelegenheden van de vereniging een eerste aanzet te bespeuren om de vereniging te gelegener tijd tot een volwaardige politieke partij te doen uitgroeien en tekende daartegen protest aan.

Behalve met de onderlinge controversen heeft de CPSU ook te maken met de onder de dissidenten levende vrees, dat zij als wisselgeld gebruikt zullen worden bij een eventuele regeling van de geschillen tussen de CPN en de CPSU. Aan die vrees werd voor het eerst openlijk uiting gegeven toen bleek dat in maart 1971 een "Waarheid"-correspondent naar Moskou ging om het 24ste CPSU-congres bij te wonen. Waarschijnlijk om nieuwe onrust, naar aanleiding van het artikel in "Prawda" (d.d. 12 mei 1972) en het CPSU-telegram aan het CPN-congres, te voorkomen en mogelijk ook om druk uit te oefenen op de CPN-leiding, belegden Ambassade-functionarissen op de tweede dag van het CPN-congres (27 mei 1972) onverwacht in het Ambassade-gebouw een bijeenkomst met een aantal vooraanstaande dissidente communisten. In toespraken van ambassadeur LAWROW, ambassade-secretaris GURYANOW en de voorzitter van de Vereniging "Nederland-USSR", W. HULST, werd hoog opgegeven van de goede samenwerking en werd de politiek van de CPN veroordeeld.

Het verloop van het CPN-congres is van Sowjet-zijde nog niet officieel becommentarieerd. Wel is in het Oost-Duitse partijblad

"Horizont" naar aanleiding van het CPN-congres een artikel verschenen; over de inhoud van het congres wordt daarin echter alleen vermeld dat vraagstukken van financiële aard aan de orde werden gesteld. Voorts bevat het artikel de volledige tekst van het "Prawda"-artikel en van het telegram van de CPSU, waarbij wordt verwezen naar de congresdocumenten, die "bedauerlicherweise" aanvallen bevatten tegen vele partijen, met name tegen de CPSU. Voor plaatsing in "Horizont" van een kritisch artikel over het CPN-congres van de hand van een Nederlandse correspondent van een Oost-Duits persbureau werd van "hogehand" geen toestemming verkregen. Naar verluidt zou ook het communistische tijdschrift "Neue Zeit", een weekblad van Sowjet-origine dat in vele landen wordt verspreid, een zeer kritische analyse van het CPN-congres hebben gemaakt; ook hier zou toestemming voor publicatie (die door het CC van de CPSU zou moeten worden gegeven) zijn uitgebleven.

Beide gevallen zouden erop kunnen duiden, dat de CPSU de CPN voorlopig alle gelegenheid wil bieden om gehoor te geven aan de in het "Prawda"-artikel opgesloten liggende verkapte uitnodiging om met de CPSU besprekingen te beginnen.

De ontwikkelingen zoals die tot nu toe hebben plaats gehad behoeven echter niet noodzakelijkerwijs te betekenen, dat de CPSU koste wat kost wil aansturen op normalisering van de betrekkingen met de CPN. Wanneer door de CPN, waaraan klaarblijkelijk het initiatief inzake het openen van besprekingen wordt gelaten, niet rechtstreeks met de CPSU contact wordt opgenomen, lijkt het op grond van de huidige situatie zeer wel mogelijk dat de toestand van gewapende vrede, zoals die sinds 1964 bestaat, blijft voortduren. Met dien verstande dan dat van CPSU-zijde niets zal worden nagelaten om haar positie in Nederland te verstevigen met behulp van de dissidenten. De sterkere bemoeienissen van Sowjet-functionarissen met de Vereniging "Nederland-USSR", die de laatste tijd aan de dag treedt, gerelateerd aan de in Sowjetpublicaties gesuggereerde en gestimuleerde discrepantie tussen de CPN-leiding en haar achterban, zouden echter ook functioneel kunnen zijn in een plan, waarin ruimte gelaten is voor het creëren van een nieuwe partij, indien eventuele besprekingen over normalisering van de betrekkingen niet tot een voor de CPSU bevredigend resultaat zouden

leiden. Besprekingen, die zich dan voornamelijk zullen toespitsen op de vraag in hoeverre de CPN bereid is de rol die nu, zij het gebrekkig, door de dissidenten wordt vervuld, voor haar rekening te nemen.

\*

\* \*

Waarheidfeest 1972

Het voorheen jaarlijks terugkerende evenement voor partij en krant dat altijd in Amsterdam werd georganiseerd, is enige jaren (sinds 20 oktober 1968) niet meer gehouden omdat het geld, dat bij de CPN nog immer niet in ruime mate aanwezig is, hard nodig was voor andere partij-aangelegenheden. In 1969 werd op 4 oktober in het kader van het 50-jarig bestaan van de CPN een landelijke manifestatie in Amsterdam gehouden; in de jaren 1970 en 1971 waren respectievelijk de verkiezingen voor de gemeenteraden en Provinciale Staten en de Tweede Kamerverkiezingen de oorzaak van het uitblijven van het Waarheidfeest.

Dit jaar zal in de Amsterdamse Nieuwe RAI (Europahal) op zaterdag 30 september het zgn partijfamiliefeest, waar het werken voor en met de krant centraal staat, weer op ouderwetse wijze plaatsvinden met o.a. een groot non-stop feestprogramma, activiteiten van jonge kunstenaars, kunst- en andere tentoonstellingen, stands en vele attracties. Om de kosten van de huur van het RAI-gebouw, die f 10.000,- bedragen te dekken, zullen een tombola en een verloting worden gehouden.

Er is een commissie samengesteld, die de voorbereidingen voor het festival ter hand zal nemen. In eerste instantie was de leiding hiervan opgedragen aan de heer L.J.H.M. van TURNHOUT, daarin bijgestaan door de heer E.DETMER. In verband met ziekte van de heer Van TURNHOUT is nu de heer R.WALRAVEN met de leiding belast. In partijkringen verwacht men dat zo'n 25.000 personen aan het Waarheidfeest zullen deelnemen.

De partijleiding beoogt met dit festival de abonné-werving voor het eigen dagblad te stimuleren. Deze werving, die voortdurend de hoogste prioriteit in de activiteit der partijleden moet hebben, loopt als altijd niet naar wens.

Blijkens een gestencild rondschrijven over de wervingsresultaten, zouden er van september vorig jaar tot eind mei j.l. bijna 3000 abonné's zijn gewonnen, maar uit toelichtingen van de landelijke werfleiding werd duidelijk dat hiermede het bruto aantal werd aangeduid. Door de voortdurende opzeggingen zou over de genoemde periode de werkelijke winst slechts 30 abonné's bedragen.

\*

\* \*

Organisatie van het partijbestuur.

Het op het 24ste congres gekozen partijbestuur van de CPN is op zaterdag 17 juni 1972 bijeen geweest in Amsterdam. Tijdens de vergadering werden op voordracht van de heer H. HOEKSTRA de volgende heren in het dagelijks bestuur van de partij gekozen:

- M. BAKKER,
- L. BOSCH,
- R. HAKS,
- H. HOEKSTRA,
- K. HOOGKAMP,
- H. KLEUVER,
- F. MEIS,
- W. NIEUWENHUYSE,
- R. WALRAVEN,
- Jacob WOLFF,
- Johan WOLFF,
- J. IJISBERG.

De heer HOEKSTRA werd tot voorzitter van het partijbestuur gekozen.

Overeenkomstig de resolutie van het 24ste congres besloot het partijbestuur tot de vorming van een secretariaat, dat belast is met de algemene werkzaamheden, zodat het dagelijkse bestuur zich geheel aan de politieke leiding kan wijden.

Het secretariaat bestaat uit de heren:

- H. HOEKSTRA        voorzitter,
- K. HOOGKAMP       organisatie-secretaris,
- H. KLEUVER        financiële aangelegenheden,
- W. NIEUWENHUYSE  bedrijfswerk,
- R. WALRAVEN       propaganda en ideologische vorming en
- J. IJISBERG       administratief secretaris.

De CPN en de stakingsactie bij de N.V. PELGER

De CPN is van het begin af ten nauwste betrokken bij de langdurige stakingsactie bij de N.V. PELGER te Emmen. De kiem van het conflict werd gelegd in januari van dit jaar. De N.V. PELGER was aanvankelijk niet aangewezen door de Industriebond-NVV voor acties tijdens de grote metaalstaking. Nadat echter op initiatief van de heer A. PLATJE Jr (kaderlid van de CPN-afdeling Emmer Compascum) en enkele andere werknemers van de N.V. PELGER en met hulp van de heer F. MEIS (lid van het dagelijks bestuur van de CPN), een actiecomité was samengesteld dat de goedkeuring van het districtsbestuur van de Industriebond-NVV verkreeg, werd PELGER alsnog als actiebedrijf aangewezen. De heer A. PLATJE Jr werd tot voorzitter van het actiecomité gekozen. Hij werd in zijn optreden als zodanig van advies voorzien door meer ervaren CPN-voormannen, zoals de heer W.J.A. NIEUWENHUYSE (landelijk verantwoordelijke voor het bedrijfswerk) en de heer W. KREMER (lid van het partijbestuur).

Na de uitspraak van de Amsterdamse rechtbank in het kort geding tussen de ondernemers in de metaalbedrijven en de Industriebond-NVV, werd bij de N.V. PELGER niet gestaakt. Wel bleef de sfeer op het bedrijf gespannen, waardoor de terugzetting in functie van een bedrijfsleider, die het vertrouwen van het actiecomité genoot, aanleiding kon zijn dat op 15 februari 1972 het werk voor korte tijd werd neergelegd. De daarop volgende dag werd de heer PLATJE Jr wegens werkweigering, het verstoren van rust en orde en het houden van opruiende toespraken ontslagen. De andere personeelsleden - óók de leden van het actiecomité - bleven normaal aan het werk.

Het uitbreken van het conflict vond zijn oorzaak in het afbreken van de onderhandelingen tussen directie en vakbonden over de instelling van een ondernemingsraad en herstructurering van de lonen. De door de directie voorgestelde regeling was met name voor de Industriebond-NVV onaanvaardbaar. De bond stelde daarop zijn eisenpakket samen en gaf de directie tot 9 maart 1972 de gelegenheid daarop te reageren. Het uitblijven van enige positieve reactie werd gevolgd door het uitroepen van een werkstaking op 10 maart 1972. De daarbij door de Industriebond-NVV - en het actiecomité - gestelde eisen waren:

1. het onmiddellijk beginnen van de voorbereidingen voor het tot stand komen van een ondernemingsraad op basis van de door de leden van de vakbonden goedgekeurde reglementen. Er mag geen voorwaarde worden

gesteld aan de door de bond aan te wijzen kandidaten;

- 2. het realiseren van een herstructurering van de lonen;
- 3. het ongedaan maken van het ontslag van vakbondsvertegenwoordiger A. PLATJE. Deze dient zonder voorwaarde vooraf weer in het bedrijf terug te keren.

Naarmate het conflict langer duurde kwam de nadruk meer en meer te liggen op het ongedaan maken van het ontslag van bedrijfscontactman A. PLATJE Jr. Door de CPN werd gesteld dat het hierbij niet ging om de heer PLATJE zelf, maar om de behartiging van de belangen van de arbeiders binnen de onderneming door de vakbonden en om de vrijheid van de bond zelf zijn vertegenwoordigers aan te wijzen. Daardoor was - naar het oordeel van de CPN-leiding - het conflict, dat plaatselijk begonnen was, uitgegroeid tot een nationale zaak. In pamfletten die in meerdere CPN-districten verspreid werden en in het dagblad "De Waarheid" werd opgeroepen solidair te zijn met de stakers door hen financieel te steunen. Ook werden door verscheidene bedrijven, daartoe aangespoord door het Amsterdamse CPN-district, ten tijde van het kort geding tussen de N.V. PELGER en de Industriebond-NVV solidariteits-telegrammen en -deputaties gestuurd naar de Amsterdamse rechtbank. Bovendien werd door de CPN-leiding gesteld dat het noodzakelijk was geworden om de uitspraak van het NVV, om zonodig een landelijke één-uurstaking te organiseren, waar te maken en dat het NVV daarvoor de voorbereidingen moest treffen.

Hoeveel belang de CPN-leiding aan de activiteiten van de heer PLATJE Jr hechtte bleek wel uit het feit, dat deze niet alleen gekozen werd tot gedelegeerde naar het 24ste CPN-congres, maar ook in de congres-leiding werd opgenomen. Aan bezwaren van de leiding van het CPN-district Drenthe, dat dit mogelijk nadelig kon zijn voor de actie bij de N.V. PELGER omdat de heer PLATJE steeds ontkend had CPN-lid te zijn, werd door de partijleiding voorbijgegaan.

De CPN op sociaal-economisch terrein

Moeilijkheden rond de verzilvering van vakantiezegels in Amsterdam

Na de bouwvakrellen in 1966 in Amsterdam is er tussen de communistische bouwvakbond ABWB en de Amsterdamse afdeling van de Algemene Nederlandse Bouwvakbond (ANB/NVV) een regeling getroffen, die de ABWB in staat stelde de ANB/NVV de verzilvering van vakantiezegels voor zijn leden te verzorgen. Voor zijn bemiddeling ontving de ABWB van zijn + 1100 leden een bedrag van gemiddeld ca f 20,- per man. De ANB/NVV ontving voor zijn bemiddeling een vergoeding van het Sociaal Fonds Bouwnijverheid (SFB).

Door de samenwerkende bouwbonden van NVV, NKV en CNV werd in het begin van dit jaar besloten deze speciale regeling bij toerbeurt door een van de erkende bonden te laten uitvoeren en als eerste werd daarvoor de bouwvakbond van het CNV aangewezen. De ABWB, die al niet bij de wijziging van de bestaande regeling werd betrokken, werd het bovendien niet toegestaan de gebruikelijke collecte onder zijn leden te organiseren en weigerde daarop van de regeling gebruik te maken.

Om moeilijkheden, zoals in 1966, te voorkomen, werd nog getracht onderhands de oude regeling weer toe te passen, maar deze poging moest vrij snel worden opgegeven. Het ABWB zond daarop onmiddellijk een brief aan zijn leden, waarin uitleg van de situatie werd gegeven met het advies de vakantiezegels uitsluitend - als ongeorganiseerd - bij de ANB/NVV voor verzilvering in te leveren. Daarnaast werd, middels pamfletten en artikelen in het communistisch dagblad "De Waarheid", tegen het optreden van de confessionele bouwvakbonden gefulmineerd. Naar de mening van de ABWB hadden de confessionele organisaties "deze provocatie duidelijk opgezet om de vele honderden Amsterdamse bouwvakkers, die straks met vakantie gaan, in moeilijkheden te brengen" en was het hun bedoeling geweest om "de strijdpositie van de bouwvakarbeiders te breken om de ondernemers in de gelegenheid te stellen onder de dringende loonsverhoging van 1 juli a.s. onderuit te komen".

Het ABWB-bestuur stelde dat, evenals in de metaalstaking, de positie van de confessionele organisaties als helpers van de ondernemers duidelijk was geworden en het bestuur riep "de gelovige bouwvakarbeiders op de rijen van de confessionele organisaties NKV en CNV te verlaten en toe te treden tot het NVV".

Door het ABWB-bestuur werden maatregelen genomen om te voorkomen dat plannen van sommige - wat al te heethoofdige - ABWB-leden werden uitgevoerd, waardoor gewelddadige rellen achterwege bleven.

*[Faint, mostly illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]*

VERANTWOORDING

Het vijfde congres van de BWA

Op 29 april 1972 organiseerde de Bond van Wetenschappelijke Arbeiders (BWA) haar vijfde congres sinds haar oprichting in september 1969, en wel in het ontmoetingscentrum van het studentencomplex "Uilenstede" (Vrije Universiteit) te Amsterdam.

Tijdens dit congres werden besluiten genomen met betrekking tot de onderwerpen die op het vorige BWA-congres (gehouden in november 1971) reeds bediscussieerd waren (zie MO 12-1971). Dit betrof de beginselverklaring van de BWA, de toekomst van deze organisatie en de organisatiestructuur.

Slechts ongeveer 60 personen woonden het congres bij; gezien het ledental van de BWA (ongeveer 1000) een teleurstellend resultaat voor de organisatoren. De stemming tijdens het congres was dan ook mat, mede gezien het feit dat de leidende figuren van de Bond alle onderwerpen onderling reeds uitputtend hadden bediscussieerd.

De leiding van het congres, dat duurde van 12 uur tot 21 uur (terwijl een dergelijk congres vroeger twee volle dagen in beslag placht te nemen), berustte bij drs L. REYNDERS, een der oprichters van de BWA.

De beginselverklaring

Het congres aanvaardde de beginselverklaring, die vooraf door enkele prominenten was opgesteld, zonder dat hierover nog uitvoerig werd gediscussieerd.

Uitgaande van de sociaal-economische ontwikkelingen werd in deze beginselverklaring gesteld, dat het "voor ieder duidelijk is geworden dat de individuele wetenschappelijke arbeider onderworpen is aan door hem niet beïnvloedbare hogere beleidsinstanties". Aangezien, volgens de BWA, de wetenschapper zich nu bewust geworden is van zijn loonafhankelijke positie (die in wezen niet verschilt van de positie handarbeider-ondernemer), dienen de wetenschappelijke arbeiders zich in deze (volgens de BWA aanhoudende) periode van economische achteruitgang aaneen te sluiten met alle andere loonafhankelijken ter verdediging van hun gezamenlijke belangen.

Dit verzet dient gevoerd te worden uitgaande van de volgende overwegingen:

- 1. de verslechterde economische situatie mag niet afgewenteld worden op

het inkomen en de arbeidszekerheid van de loontrekkers;

2. de overheid mag het beleid van universiteiten, hogescholen en instituten aangaande het wetenschappelijk onderwijs niet geheel aan zich trekken. (Hiermee doelt de BWA op de speciale positie van de academici bij de overheid en met name bij het wetenschappelijk onderwijs werkzaam).

Om dit verzet effectief te kunnen leveren besloot de beginselverklaring met de toezegging dat de BWA een "juridische steungroep" in het leven zal roepen om (individuele) wetenschappelijke arbeiders die niet aangesloten zijn bij een vakbond, te steunen.

De toekomst van de BWA

Het congres besloot de BWA, ondanks haar relatief groot ledental, niet primair als zelfstandige organisatie te laten verder werken. Gezien de toch nog geïsoleerde positie van de leden in het gehele bestand van academici en het gebrek aan ervaring in vakbondswerkzaamheden, zag het congres meer heil in een individuele aansluiting van al haar leden in de daarvoor in aanmerking komende bestaande vakbonden. (Het NVV werd met name genoemd). Behalve een meer daadwerkelijke belangstelling van de leden verwachtte men van deze stap nog twee effecten: in de eerste plaats hoopte men de ideeën van de BWA onder een groter publiek te kunnen brengen (duidelijk werd echter gesteld dat BWA-ers niet als infiltranten in de vakbonden moesten worden beschouwd), terwijl in de tweede plaats andere vakbondsleden als lid van de BWA aangeworven konden worden. Pas op langere termijn zou het dan weer - bij voldoende ledenaanwas - mogelijk zijn als zelfstandige organisatie naar buiten op te treden.

De organisatie

Zoals reeds tijdens het vierde congres besloten was, werd tijdens het huidige congres een nieuw bestuur gekozen (Voordien werden de werkzaamheden gecoördineerd door de "centrale groep", voornamelijk bestaande uit de oprichters van de BWA, die in de praktijk als stuwende eenheid binnen de Bond opereerde echter zonder verantwoordelijk te zijn aan de leden).

Tot het vijfde congres vormde de "centrale groep" een "voorlopig bestuur", dat nu werd vervangen door de volgende bestuursleden:

- J. BREUKER was lid van de "centrale groep"
- J. HUIGE bestuurslid van de kritische Vakbondsbestuurders
- C. KLEISEN
- L. MEERTENS deze vier bestuursleden werden reeds voor het congres kandidaat gesteld, terwijl de volgende leden tijdens het congres aan het bestuur werden toegevoegd:
- L. GEURTS
- W. LEMHOFF bereid om tot september 1972 aan te blijven
- R. de JONG voormalig "witte" BVD'er en
- J.P. TEUNS

Het is waarschijnlijk, dat de machtsverhoudingen binnen de BWA ondanks het nieuwe "aan de leden verantwoording schuldige" bestuur nauwelijks zullen veranderen, aangezien de beide belangrijkste personen van de voormalige "centrale groep", P. COHEN en L. REYNDERS, via de bestuursleden BREUKER, GEURTS en MEERTENS een belangrijke inbreng tot de beleidsvoering blijven behouden.

Voorts werd op het congres nog van gedachten gewisseld over de organisatorische aspecten van de door enkele Delftse BWA-leden beheerde stakingskas, het "Onafhankelijk Stakingsfonds". Besloten werd de afdeling Delft voor te stellen de gelden (f 3000,-) in handen te stellen van het BWA-bestuur.

Tenslotte werd een voorstel van Ton REGTIEN om een actueel BWA-blad uit te geven verworpen, aangezien hiervoor de benodigde gelden ontbraken.

Conclusie

Ondanks het feit dat de Bond haar leden individueel wil laten optreden in de grote vakbonden, is te verwachten dat zij zich ook als organisatie zal blijven inzetten. Daarbij valt te denken aan activiteiten waarvan de vakbonden zich hebben gedistancieerd, aan steunverlening op verzoek van actiegroepen, of aan speciale projecten opgezet met andere organisaties.

Wel zal de aandacht en werklust van de BWA-leden nu nog meer versnipperd worden. Mogelijk winnen de in 1970 en 1971 binnen de BWA opgerichte vakgroepen, zoals de chemici- en artsgroep, hierdoor meer aan betekenis als de enige min of meer consistente kernen van de Bond = aangezien zij bij uitstek in staat zijn zich zowel als groep als individueel bezig te houden met vakbondsactiviteiten.

Al met al ziet het er niet naar uit dat de BWA in de komende tijd een belangrijker rol zal gaan spelen, noch als organisatie, noch via haar leden in de vakbonden.

\* \* \*

Nederlandse deelname aan de communistische voorbereiding van een conferentie voor Europese Veiligheid en Samenwerking.

Van 2 tot 5 juni 1972 werd in Brussel de "Algemene Vergadering van Vertegenwoordigers van de Publieke Opinie inzake Europese Veiligheid en Samenwerking" gehouden, een manifestatie die, onder heimelijke regie van de CPSU, gedurende lange tijd op brede schaal was voorbereid en bedoeld was als hulpmiddel om de resultaten van een conferentie voor Europese Veiligheid en Samenwerking op staatsniveau in voor de Sowjet-Unie gunstige zin te beïnvloeden. (Zie ook MO 4/72). Om gezaghebbende vertegenwoordigers van zoveel mogelijk verschillende politieke en maatschappelijke richtingen uit geheel Europa voor de Europese Veiligheid en Samenwerking te winnen, werden in vele landen nationale comité's opgericht.

Aan de Algemene Vergadering werd deelgenomen door ongeveer 800 personen. De beraadslagingen vonden plaats in een drietal commissies en mondden uit in een "Plechtige Verklaring", waarin de deelnemers zich "zonder enig voorbehoud" uitspraken voor het houden van een conferentie voor Europese Veiligheid en Samenwerking "op basis van de deelneming van alle betrokken staten, op voet van gelijkheid".

Vanuit Nederland werd door een vrij eenzijdig samengestelde delegatie van ongeveer 25 personen aan de Algemene Vergadering deelgenomen. Het merendeel van hen was aangesloten bij het Nederlands Jongerencomité voor Europese Veiligheid en Samenwerking (NJEVS). De groep dissidente communisten rond het bedrijfsblad "Links-Om" had twee leden naar Brussel afgevaardigd. Voorts waren er, behoudens een aantal waarnemers, enkele vertegenwoordigers van de PSP en van het Nederlands Regionaal Comité van de Praagse Christelijke Vredesconferentie, waarin de sleutelposities in (dissident-) communistische handen zijn.

Het NJEVS werd opgericht in januari 1972 als resultaat van de inspanning en van een aantal pro-Russisch dissidente communisten, die door Sowjet-functionarissen er toe aangezet werden een Nederlands comité voor Europese Veiligheid en Samenwerking op te richten. Toen slechts een aantal jongeren bereid bleken medewerking te verlenen, werd besloten tot de samenstelling van een jongerencomité. Het comité wordt via een zogenaamd "werkcomité" door deze communisten gema-

nipuleerd. Sedert zijn oprichting heeft het comité nauwelijks enige uitbreiding ondergaan; het slaagde er niet in vooraanstaande Nederlanders voor zijn opvattingen inzake Europese Veiligheid en Samenwerking te interesseren. Een aantal belangrijke jongerenorganisaties heeft medewerking aan het comité geweigerd op grond van zijn eenzijdige pro-Russische samenstelling. Het comité telt momenteel ongeveer 60 leden, die een vijftiental organisaties vertegenwoordigen; onregelmatig wordt een "Informatie-Bulletin" uitgegeven, waardoor de leden van de stand van zaken op de hoogte worden gebracht.

Begin mei werd door het comité in het studiecentrum "Woudschoten" bij Zeist een studieconferentie belegd, waaraan ondanks de in brede kring gemaakte propaganda slechts door ongeveer 35 personen uit eigen kring werd deelgenomen. In "Woudschoten" werd besloten om in enige grote steden een begin te maken met de oprichting van plaatselijke comité's voor Europese Veiligheid en Samenwerking. Aangenomen wordt dat het in de bedoeling ligt om uit de aanhang, die door de plaatselijke comitees wordt verworven, het ledenbestand te recrutereren voor een tot nu toe, ondanks alle inspanningen, nog steeds niet van de grond gekomen nationaal comité.

De deelnemers aan de studieconferentie werd de mogelijkheid geboden zich op te geven voor deelname aan de Algemene Vergadering in Brussel. Op grond van het feit dat de kosten van deelname (begroot op enige honderden guldens per deelnemer) vanwege de krappe financiële situatie van het comité door de deelnemers zelf zouden moeten worden opgebracht, was de animo aanvankelijk gering. Pas toen door een lid van het in Brussel gevestigde Internationale Initiatiefcomité werd toegezegd voor 12 NJEVS-leden de kosten te zullen dragen, kon een delegatie worden samengesteld.

Bij de voorbereidingen van de Internationale Jeugdconferentie voor Europese Veiligheid en Samenwerking, die van 26 tot 31 augustus 1972 in Helsinki zal worden gehouden onder auspiciën van de communistische mantelorganisatie World Federation of Democratis Youth (WFDY) en van de Council of European National Youth Committees (CENYC), is het NJEVS niet betrokken. Bij voorbereidende bijeenkomsten in Noorwegen en Polen werd Nederland vertegenwoordigd door het Nederlands Komitee voor Internationaal Jeugdwerk (NKIJ), dat bij CENYC is aangesloten. Naar verluidt zou de heer DUCHATEAU, die met de heren

POLDERVAART, LATASTER en RACZ de kern vormt van het NJEVS, alsnog proberen ook voor de jeugdconferentie in Helsinki te worden uitgenodigd.

De CPN, die zich tot nu toe verre heeft gehouden van alle internationale communistische activiteiten inzake Europese Veiligheid en Samenwerking, heeft in het Verslag van de Werkzaamheden van het Partijbestuur, dat werd gepubliceerd ten behoeve van het eind mei gehouden 24ste partijcongres, aandacht besteed aan de voorstellen die door NAVO en Warschau Pact met betrekking tot een Conferentie voor Europese Veiligheid en Samenwerking naar voren zijn gebracht en deze als "zeer belangrijke diplomatieke initiatieven" begroet.

Zij constateert dat de Westelijke regeringen terzake een verdragingsstactiek toepassen en acht het de taak van de CPN daaraan "meer en ernstiger" aandacht te besteden door ervoor te zorgen, dat door middel van massa-actie en massa-voorlichting druk wordt uitgeoefend om diplomatieke initiatieven in resultaten om te zetten. Het lijkt echter onwaarschijnlijk dat zij daartoe aansluiting zal zoeken bij de tot nu toe in Nederland ontplooidde activiteiten, die immers grotendeels van dissident-communistische origine zijn.

ACHTERGROND EN BETEKENIS VAN BEZOEK SPAANSE CP AAN CHINA

Op 28 oktober 1971 zond de clandestiene zender van de CP Spanje (PCE) "Radio Espana Independiente"(REI) een kort bericht uit, overgenomen van het partijblad Mundo Obrero en luidende: "Bij het verschijnen van Mundo Obrero zal een delegatie van onze partij in China zijn. Zij wordt geleid door algemeen secretaris Santiago CARRILLO en bestaat uit leden van het executief comité: Gregorio LOPEZ RAIMUNDO, Santiago ALVAREZ, José ECHEVARRIA en Ester BLANCO".

Uit de samenstelling bleek wel dat het om een zeer gewichtige delegatie ging. Onder de metgezellen van CARRILLO bevonden zich nl. drie regionale partijleiders en wel van de Catalaanse sectie van de PCE (de Verenigde Socialistische Partij van Catalonië, PSUC), van de Baskische en van de Galicische CP. Daar stond geen <sup>zwarte</sup> Chinese partijdelegatie tegenover. De PCE verbleef zelfs niet in China op rechtstreekse uitnodiging van de CP-China, maar van de Chinese "Volksvereniging voor Culturele Betrekkingen met het Buitenland".

Het eerste en enige Chinese bericht over het Spaanse bezoek verscheen op 17 november, daags na afloop van het vier weken durende bezoek. Dit perscommuniqué meldde dat de Spaanse gasten een ontmoeting hadden gehad met o.a. KENG PIAO, lid van het centraal comité en hoofd van de afdeling Buitenland van de CPC. Het was een openhartig gesprek geweest, waarbij van weerskanten de respectieve standpunten naar voren waren gebracht, aldus het Chinese persbureau NCNA. Een gemeenschappelijk communiqué werd echter niet uitgegeven.

De Chinese zwijgzaamheid is misschien net zo veelzeggend als de Spaanse spraakzaamheid. De PCE toonde zich erg verheugd. Het executief comité maakte via zender REI op 10 december 1971 bekend dat de betrekkingen met de CPC waren hersteld en zei, tevreden te zijn over het feit dat daarmee uitvoering was gegeven aan het besluit van het centraal comité van september 1970. Uitgebreid heeft de Spaanse delegatie verslag gedaan van het bezoek aan China. Een uitvoerig interview werd door CARRILLO gegeven aan Mundo Obrero op 10 december 1971, terwijl een lang verslag, bestemd voor het theoretisch partijorgaan Nuestra Bandera, veel aandacht kreeg van REI in een serie uitzendingen van 8 tot 20 februari 1972.

De PCE bevindt zich momenteel kennelijk in een overgangsfase. Tot 1968 schaarde zij zich onder pressie van de Communistische Partij van de Sowjet-Unie (CPSU), zeker in internationale aangelegenheden, vrijwel geheel achter Moskou.

CARRILLO, die voortkomt uit de Spaanse socialistische jeugdbeweging en in 1960 algemeen partijsecretaris werd, steunde bv. CHROESTJOW's streven naar een internationale conferentie van CP-en, die o.m. de CP-China uit de communistische wereldbeweging zou moeten stoten. Hij deed ook mee aan de aanvallen op MAO, o.a. omdat deze de oprichting stimuleerde van pro-Chinese partijen, zoals de PCE(M.L.) in 1964. De onderdanigheid van de PCE had ten dele te maken met de omstandigheden waarin zij na de Spaanse Burgeroorlog verkeerde: zij werd in 1939 een verboden partij en om haar werk te kunnen voortzetten ging zij ondergronds opereren en vanuit het buitenland, vooral Oost-Europa. De voornaamste leiders woonden dan ook vaak in Moskou, bv. voorzitter Dolores IBARRURI, of in Praag, waar zich ook de clandestiene zender REI bevond. De loyaliteit t.o.v. Moskou liet in 1966 echter al een kleine deuk zien, m.n. op het punt van de nationale partijpolitiek. De PCE liet blijken dat zijzelf haar politiek inzake Spanje wilde bepalen. Zij wenste zelf de partijen en groeperingen te kiezen, waarmee zij wilde samenwerken in haar streven naar een zo groot mogelijke "nationale eenheid" tegen het bewind van FRANCO. Zo ging zij zich manifesteren als een autonome partij, die zonder inmenging van buitenaf haar eigen beleid uitstippelde. In april 1966 werd een Spaanse delegatiebezoek aan Roemenië afgesloten met een gemeenschappelijk communiqué, waarin de autonome Roemeense koers werd onderschreven, gebaseerd op de principes van soevereiniteit en nationale onafhankelijkheid, gelijkheid van rechten en niet-inmenging in interne aangelegenheden van andere volken als wezenlijke voorwaarden voor internationale samenwerking en het handhaven van de vrede.

De grote botsing tussen de PCE en de CPSU deed zich voor n.a.v. de Warschau-Pact-invasie in Tsjechoslowakije in augustus 1968. In de maanden die eraan voorafgingen had de PCE verschillende keren sympathie betoond voor het vernieuwingsproces o.l.v. DUBCEK: zij zag het als een positief socialistisch experiment én als een voorbeeld voor de toekomstige Spaanse maatschappij. Dolores IBARRURI protesteerde onmiddellijk tegen de invasie en op 22 augustus kwam het executief comité al met een plan voor een verzoening tussen de CPSU en de CP-Tsjechoslowakije. Op 28 augustus verklaarde het executief comité dat de oplossing van de binnenlandse aangelegenheden een zaak was voor de CP en het volk van Tsjechoslowakije zelf, geholpen evenwel door

socialistische landen en alle CP-en.

In deze affaire ging het duidelijk ook om de PCE zelf als geloofwaardige partner voor andere anti-FRANCO-groeperingen in Spanje. Op 15 september 1968 bv. schreef Mundo Obrero, dat de Spaanse communisten het tegendeel moesten bewijzen van de door tegenstanders geopperde stelling, dat een buitenlandse socialistische macht in Spanje een politiek zou kunnen dikteren of erger, militair zou kunnen ingrijpen zonder op veel verzet van de PCE te stuiten, als deze eenmaal samen met andere arbeidersbewegingen e.d. aan de macht was. De PCE heeft niets van haar protest tegen de invasie teruggenomen. Zij was een van de weinige partijen die haar afkeuring opnieuw naar voren bracht tijdens de communistische wereldconferentie van Moskou in juni 1969. Zeer fel reageerde zij ook op het **royement** van DUBCEK op 27 juni 1970: de Tsjechoslowaakse partijleiding had geen enkel recht hem te royeren, want wanneer iemand zich onderwierp aan de partijdiscipline behoorde hij niet vanwege afwijkende meningen te worden uitgestoten.

Tengevolge van het conflict rond Tsjechoslowakije hebben veel Spaanse partijleiders die tot dan toe in de Sowjet-Unie en Tsjechoslowakije verbleven, vermoedelijk Roemenië als woonplaats gekozen. CARRILLO zou zich overigens meestal in Frankrijk of België bevinden, ondanks het feit dat hij in 1971 uit Frankrijk werd gezet: met een toeristenvisum kan hij nu eens zijn vrouw en kinderen in Parijs, dan weer zijn vader in België opzoeken. Ook de partijzender REI zou sinds deze conflicten in Roemenië staan, uitgezonderd een hulpzender in Hongarije.

Er deden zich nog meer strubbelingen voor tussen de PCE en de CPSU. In 1970 had de PCE kritiek op pogingen van de Sowjet-Unie om de diplomatieke betrekkingen met de regering van FRANCO te herstellen. Het conflict spitste zich echter vooral toe, toen de CPSU een Spaanse tegenpartij ging steunen om zodoende de PCE weer in het gareel te dwingen.

Wat was nl. het geval. Twee hoge Spaanse partijfunctionarissen woonachtig in Moskou, Eduardo GARCIA en Augustin GOMEZ, waren zich blijven verzetten tegen de veroordeling van de invasie en tegen het leiderschap van CARRILLO. Zij waren klaarblijkelijk met Sowjet-steun

in staat om binnen en buiten de PCE (o.a. in de CP-Italië) grootscheeps actie te voeren. Daardoor raakten partijleden in Spanje zelfs in handen van de politie. De PCE royeerde beide leden op 30 december 1969 en stelde alles in het werk om het verlies aan leden zo klein mogelijk te houden. Zij leed echter een gevoelige slag toen de dissidenten in 1970 een nieuwe, actieve leider vonden in de befaamde Enrique LISTER FORJÉAN, ex-generaal van het Republikeinse leger in de Spaanse Burgeroorlog en van het Russische Rode Leger.

In de PCE had hij de leiding van de guerrilla-organisatie in Spanje. Het vreemde aan deze gang van zaken was, dat LISTER zo onverwacht omzwaaide, want hij had kort tevoren <sup>nog</sup> ingestemd zowel met de veroordeling van de Tsjechoslowaakse invasie en "normalisatie" als met de autonome koers van de PCE en zelfs met de veroordeling van GARCIA en GOMEZ. In september 1970 werd hij met vier anderen geroyeerd. Onder zijn leiding groeide de dissidente partij uit tot een actieve tegenpartij, met eerst nog heimelijke, later zelfs openlijke steun van de CPSU. LISTER poogde zelfs door een partijcongres te Parijs in mei 1971, het zgn 8e congres, zijn partij op te werpen als de enig echte PCE. In maart van dit jaar stootte hij CARRILLO en de zijnen formeel uit deze "ware partij". Dat nam niet weg, dat de CARRILLO-groep in de internationale communistische beweging algemene erkenning bleef behouden en zich met name verzekerde van de sympathie van CP-en als de Joegoslavische, Roemeense, Italiaanse en Franse.

Het is waarschijnlijk dat de slechte verhouding met de CPSU er een belangrijke oorzaak van is geweest dat de PCE opnieuw contacten wilde aanknopen met de CP-China. Reeds in 1969 zou zij daartoe vergeefse pogingen hebben gedaan via de Noordkoreaanse partijleider KIM IL SOENG. Later gaf het centraal comité tijdens zijn zitting in september 1970 openlijk te kennen, dat de PCE streefde naar herstel van de betrekkingen met de CPC. Toen in juli 1971 een Roemeense delegatie een bezoek bracht aan China, bracht deze waarschijnlijk een verzoek van de PCE over, om te komen tot een ontmoeting tussen de PCE en de CPC. Toen CARRILLO nl. van 6 augustus tot 4 september 1971 Roemenië bezocht, maakte REI kort na zijn aankomst bekend, dat de pogingen van het Spaanse executief comité om betrekkingen aan te knopen met de CPC, positief resultaat hadden opgeleverd. Trouwens de CPC had al in juli een kleine vingerwijzing gegeven door NCNA slechts gedeelten te laten publiceren uit de begroetingsboodschap van de PCE (ML) ter gelegenheid van de 50e verjaardag van de CPC en daaruit de gebruikelijke aanvallen op de "revisionistische CARRILLO-kliek" weg te laten

In de PCE-verslagen van CARRILLO's bezoek aan China kwamen niet veel nieuwe standpunten naar voren. Er werden drie redenen genoemd voor het bezoek: de Chinese Volksrepubliek was een groot socialistisch land en de CPC een grote revolutionaire partij, die men geen van beide kon negeren; bovendien zei de PCE een nieuwe vorm van eenheid te willen zoeken in de communistische wereldbeweging om de onenigheden te overbruggen zonder één partij uit te sluiten. Die onenigheid was volgens de PCE vooral aan het licht getreden op de wereldconferentie van CP-en in 1969. De PCE zelf had toen weliswaar het document ondertekend, maar onder voorbehoud en zonder het als een "algemene lijn" te willen interpreteren.

Tijdens de besprekingen in China herhaalde de PCE, aldus de verslagen, dat zij geen leidende partij in de wereldbeweging erkende. De CPSU had die rol in het verleden wel gespeeld en toonde nog wel neigingen in die richting, maar de Moskouse wereldconferentie had dat standpunt verlaten.

De PCE beschouwde ook de CPC niet als het nieuwe centrum, want niet alleen wilde de CPC zelf deze rol niet, maar ook erkende de PCE geen ander centrum dan haar eigen centraal comité. Zowel t.o.v. Moskou als t.o.v. Peking wilde de PCE haar autonomie bewaren. Volgens de PCE was de CPC bij monde van KENG PIAO het met haar eens over de

weg naar de eenheid in de communistische beweging: de bestaande geschillen moesten zolang opzij worden gezet; elke partij moest zijn eigen politiek en de middelen daarvoor bepalen; en men moest samenwerken voorzover men het eens was.

Vooraf deze laatste Chinese standpunten konden, aldus de PCE, van nut zijn voor andere CP-en. De Spaanse partij stelde haar bezoek aan China aan anderen ten voorbeeld. Men kan hierbij vooral denken aan de CP-Italië. Het Italiaanse partijdagblad l'Unità besteedde als eerste aandacht aan het bezoek van de Spaanse delegatie aan China, zelfs nog vóór de Spaanse partijpers. Naar verluidt zou de CPI een voorstel tot een ontmoeting met de CPC hebben gedaan via de Spaanse delegatie.

De PCE heeft zeker ook de hoop gekoesterd dat zij door een gesprek de CPC ervan zou kunnen weerhouden nog verdere steun te bieden aan de pro-Chinese PCE (ML). De verslagen merken bv. nadrukkelijk op dat de Chinese gesprekspartners "grote achting en groot respect" toonden voor de PCE en dat zij "geen enkele veroordeling over haar uitspraken". De Chinezen geloofden dat de PCE "werkkelijk streefde voor de revolutie". Zulke uitspraken zijn opmerkelijk omdat de CPC althans voordien alleen de PCE (ML) als enige Spaanse CP erkende. Wat dit betreft waren de reacties van de PCE (ML) zelf evenwel minder hoopgevend voor CARRILLO. Het toeval wilde dat het 6de Albanese partijcongres plaats vond tijdens CARRILLO's verblijf in China. Op dat congres was de CPC niet en de PCE (ML) wel vertegenwoordigd. Deze laatste trok bij monde van Raul MARKO fel van leer tegen CARRILLO. In dezelfde geest was ook een gemeenschappelijk communiqué met de Italiaanse pro-Chinese CP van 23 december 1971 gesteld, waarin nl. elk uitzicht op een krachtenbundeling van de PCE (ML) en de "revisionistische renegaat CARRILLO" werd weggenomen. Bovendien behelsde dit communiqué van de PCE (ML) evenals een Albanese uitlating in februari van dit jaar, een bedekte kritiek aan het adres van de CP-China vanwege het feit dat deze zich contacten met CARRILLO veroorloofde.

Van de kant van de pro-Moskou PCE (LISTER) werd reeds begin november 1971 een artikel gepubliceerd, waarin ze zei niet verrast te zijn. Tot op zekere hoogte had zij het bezoek aan China wel verwacht. Zij vond het gebeuren een erg bedenkelijke zaak.

Commentaren van de CPSU kwamen pas na het interview van CARRILLO

op 10 december. Een lang artikel in het decembernummer van Kommunist, het theoretisch blad van de CPSU, van de hand van partijsecretaris PONOMAROW, belast met de betrekkingen met niet-regerende CP-en, bevatte een duidelijke waarschuwing voor partijen als de PCE tegen dit soort contacten met de CP-China.

De CP-Spanje streeft duidelijk naar een nieuwe politieke situatie in Spanje zelf. Met dat doel voor ogen zoekt de PCE samenwerking van alle zgn. anti-FRANCO krachten in een "Pact van de Vrijheid". Zij probeert zichzelf te presenteren als een autonome bondgenoot. Ook met andere communistische groeperingen in Spanje wil zij blijkbaar een akkoord sluiten. Zelfs met LISTER, aldus sommige berichten. Nationale belangen vormen eveneens een belangrijke reden tot het herstel van de betrekkingen met de CPC. De PCE moet na de botsingen met de CPSU hebben verwacht dat de CPC tot meer politieke en materiële hulp bereid zou zijn voor de bevrijding van Spanje.

Bepaalde berichten spreken inderdaad van financiële steun en steun op diplomatiek niveau.

Die nationale belangen hoeven voor wat de PCE zelf betreft niet tot een breuk te leiden met de CPSU.

De strijd tegen het FRANCO-regiem is een strijd tegen het imperialisme en daarin vervulde en vervult de Sowjet-Unie nog steeds een onmisbare functie.

Volgens de opvattingen van de PCE kan de CPSU echter in de zo noodzakelijke communistische eenheid geen overheersende rol meer spelen. Volgens haar betekent proletarisch internationalisme geen ideologische, laat staan organisatorische eenheid, maar slechts een praktische "eenheid van actie" zonder uitsluiting van welke partij dan ook. Een eenheid waarin meningsverschillen moeten worden uitgepraat en waarin elke partij zelfstandig is.

De CPSU deelt deze opvattingen van de PCE niet en zij heeft dat wél laten merken. Zij is er echter niet toe overgegaan de PCE te laten vallen. Men wijst er vaak op dat deze terughoudendheid van de CPSU ingegeven wordt door het feit dat de PCE kan rekenen op de steun van de CP-en van Roemenië en Italië met name. Ook de internationale faam van vrijheidshelden als Dolores IBARRURI, "La Passionaria", zal de CPSU ervan weerhouden het op een openlijke breuk te laten aankomen.

Trouwens de PCE zelf probeert te voorkomen dat zij de CPSU al te zeer tegen zich inneemt: bij verscheidene gelegenheden, ook na de gebeurtenissen van augustus 1968 in Tsjechoslowakije, betuigden vooraanstaande PCE-leiders hun afhankelijkheid aan de CPSU. Zulke verklaringen zijn tevens pogingen om de dissidente LISTER-groepering de wind uit de zeilen te nemen en de uittocht van orthodoxe partijleden tegen te gaan.

Tot slot nog een enkel woord over de aard van de betrekkingen tussen de PCE en de CPC.

Terwijl de Spaanse partij voortdurend spreekt over "herstelde betrekkingen" met de CPC, blijft deze laatste zelf erg zwijgzaam: we kennen alleen haar perscommuniqué dat in het begin van dit artikel is aangehaald. De formulering "een openhartig gesprek, waarbij van weerskanten de respectieve standpunten naar voren zijn gebracht" duidt doorgaans op een botsing van meningen op fundamentele punten.

Het ontbreken van een gemeenschappelijk communiqué wijst daar ook wel op. Trouwens in de verslagen van de PCE over het bezoek wordt ronduit toegegeven, dat er verschil van opvatting bestond: de Spaanse bezoekers hadden dat ervaren tijdens de gesprekken. Maar de Chinezen hadden hun gezegd, dat zij ook verschil van mening hadden met de Vietnamese, Koreaanse, Roemeense en Albanese kameraden en dat zij desondanks toch konden samenwerken op die punten waarover zij het eens waren. Deze opportunistische houding van de CPC, die men ook kan constateren in de buitenlandse politiek van China, blijkt gelijktijdige ideologische kritiek en aanvallen allerminst uit te sluiten.

Hoewel de betekenis van de Spaans-Chinese toenadering niet overschat moet worden, is de PCE niettemin de eerste niet-regerende zgn. "revisionistische" CP, die sinds een tiental jaren het contact met de CPC weer heeft aangeknoopt. Zij kan daardoor ook verder nog een katalyserende functie vervullen voor andere CP-en, die ook zouden voelen voor hernieuwde contacten met de CPC.